

ETIKA
HELYI TANTERV
(a gimnáziumok és középiskolák 11. évfolyama számára)

Általános fejlesztési célok és követelmények

- Az *etika* tantárgy a helyes életvezetéshez nélkülözhetetlen magatartásszabályok értelmének megvilágításával, felelősségtudatuk elmélyítésével és az önfejlesztés igényének megerősítésével felkészíti a tanulókat a személyközi kapcsolatok és a társadalmi együttélés konfliktusainak kezelésére, tudatosítja döntéseik, cselekedeteik erkölcsi jelentőségét.
- Képesé teszi a diákokat az elfogulatlan vizsgálódásra, méltányos párbeszédre, véleményük szabatos kifejtésére, önálló meggyőződés kialakítására az erkölcs kérdéseiben. A szellemi értékek iránti fogékonyságra, a mások igazsága iránti nyitottságra nevel.
- Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tiszteljék embertársaik erkölcsi méltóságát, felismerjék az élővilág gazdag változatosságának értékét, és képesé váljanak a megértésen, kölcsönös segítségen alapuló együttműködésre társaikkal.
- Fontos szerepet vállal az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében, hozzájárulhat a lelki egészség megőrzéséhez, közvetve pedig a gazdasági és pénzügyi, valamint a médiatudatosságra való neveléshez is.
- A tantárgy – önkifejezésre, kérdésésre, véleményalkotásra, érvelésre és párbeszédre épülő módszertana révén – erőteljes befolyáshoz juthat az anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztésében.
- A tanórák keretében feldolgozandó témák jól támogatják a szociális és állampolgári kompetencia fejlődését, ösztönözik a másokért és a közösségért való felelősségvállalásra.
- A személyes gondolatok igényes megfogalmazásának elvárása pedig elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai és követelményei, amelyek valamennyi témakör feldolgozása során egységesen érvényesülnek, a következők:

- Filozófiai fogalmak, vallási és irodalmi szövegek, példázatok elemzése, értelmezésük szóban és írásban.
- A következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása, ettől eltérő gondolkodásmódok (sejtés, hit, képzelet, kétely, bizalom stb.) jelentőségének belátása.
- Egyéni vélemény kialakítása, felülvizsgálata, fejlesztése a más véleményekkel való párbeszédben.
- A méltányos vita szabályainak és készségeinek elsajátítása. Az elkötelezettség és az elfogulatlanság igényének összeegyeztetése.
- Erkölcsi elvek alkalmazása egyedi esetekre, különféle élethelyzetek erkölcsi dimenziójának felismerése, a gyakorlatban felmerülő értékcollíziók kezelése, alternatívák mérlegelése.
- A helyes önismeret és az önnevelés igényének erősítése. A cselekedeteink minőségét meghatározó erkölcsi képességek (erények, különösen az okosság, igazságosság, bátorság és mértékletesség) jelentőségének belátása, fejlesztésük lehetőségeinek felismerése.

- Az erkölcsi értékek megbecsülése, tisztelete másokban, igényesség kialakítása a saját magatartás tekintetében. A kötelességtudat és az autonóm viselkedés közötti összefüggés felismerése.
- A személyközi kapcsolatok morális, érzelmi, intellektuális és érzéki dimenziói közötti összefüggések felismerése. A szeretet, megértés, türelem, hűség, bizalom és odaadás értékének tudatosítása. A tartós párkapcsolatok és a harmonikus családi élet kialakításához szükséges gondolkodásmód és attitűd fejlesztése. A másokkal való együttérzés, azonosulás képességének elmélyítése.
- Az ember erkölcsi méltóságáról alkotott fogalmak helyes felfogása: igazság és szabadság, azaz az öntudatos létezés és a cselekedeteinkért és társainkért viselt felelősség közötti összefüggés tudatosítása.
- Az élet, illetve az életformák gazdag változatosságának és változékonyságának tisztelete a természetben és a kultúrában. Az arany szabály értelmének, illetve a szenvedés okozás tilalmának belátása, gyakorlati alkalmazásuk képessége a globális egymásrataltság feltételei között. A globális felelősség összefüggéseinek felismerése a hálózati társadalomban. A halállal való szembenézés képessége.
- A természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás fontosságának tudatosítása.
- Az együttélési szabályok jelentőségének belátása. A törvények tisztelete és a lelkiismeret szabadsága közötti konfliktusok értelmezése. A társadalom jobbítására irányuló kezdeményezés és bírálat megbecsülése. Felkészülés a közéletben való felelős részvételre.
- A korrupció társadalmi jelenségének ismerete, az ellene alkalmazható egyéni és közösségi magatartásformák alkalmazásának készsége és képessége.
- Az erkölcsi önigazolási mechanizmusok működése, a rossz példák, a rossz társadalmi gyakorlat hatása az egyéni döntésekre; a nemet mondás nehézsége.
- A szolidáris és kooperatív viselkedés, a segítőkészség értékének belátása, alkalmazása konfliktushelyzetekben. Az előítéletes, kirekesztő, rasszista, a kisebbségekkel szemben elutasító viselkedés gyökereinek feltárása, a társadalmi csoportok közötti együttélés konfliktusainak méltányos kezelésére irányuló igény, illetve az ehhez szükséges attitűdök és ismeretek elmélyítése.

E szempontok egyúttal jelzik az etika tantárgy tanításának kívánatos és a sikerességre reményt adó módszertanának legfontosabb vonásait is. A rendelkezésre álló idő függvényében, a témák feldolgozásának értékes formája lehet – a beszélgetés és a vita mellett – egy-egy projektfeladat megoldása is, egyéni vagy csoportos munka keretében.

Tematikai egység	Alapvető etika	Órakeret 17óra
Előzetes tudás	A nyelvi/fogalmi gondolkodás és a tudatos környezetformálás (munka) szerepe a kulturális evolúcióban. Az Ó- és Újszövetség legismertebb részletei. A felelősségvállalás, illetve az ezzel kapcsolatos mulasztások irodalmi példái.	
Ismeretek, fejlesztési feladatok		Kapcsolódási pontok

1. Az erkölcsi gondolkodás alapjai

1.1. Mi az ember, és miben fejlődik? Fokozati és lényegi eltérések. Hány dimenziós az ember? Az ember testi-lelki egészsége.

1.2. Ösztön és szellem. Mennyiben ösztönlény az ember? Érzéseink, énség, önösség.

1.3. Tények és az értékek világa. Szükségletek, értékrend, világnézeti kép, világnézet.

1.4. A társas lény: erkölcsi lény. A Másik szerepe az öntudatos én kialakulásában. Kommunikáció.

1.5. A lelkiismeret szabadsága. Honnan jön a belső hang? Erkölcsi ítélet.

1.6. Erkölcsi érzék, tanult viselkedés. Az erkölcsi szabályok természete. Morál, moralitás, az egyén erkölcsi méltósága.

1.7. Jó és rossz, bűn és büntudat. A rossz eredete – különféle megközelítések. A szenvedés kérdése.

2. Bibliai erkölcsi értékek a világi etikában

2.1. Az ember kitüntetett léthelyzete. Az értékek megismerése és az erkölcsi szabadság.

2.2. Istenfélelem, istenszeretet, isteni igazságosság. Ateizmus és vallásosság.

2.3. Vallás és erkölcs. „Valláserkölcs” és „világi erkölcs”. A bibliai vallások lényege. Hit, tudás, élmény.

2.4. A világvallások emberképe és etikája. A hindu, a buddhista, a zsidó és az iszlám vallás. A vallások közeledése a világhoz.

2.5. Keresztény erkölcsi értékek. A bibliai vallások lényege és a kinyilatkoztatás. A teremtés és az erkölcsi törvény. A szeretet erkölcsi jelentősége. A jézusi erkölcsi forradalom.

3. Mít kell akarnom? Az erkölcsi döntés

3.1. Az akarat és a jó akarása. Lelkiismeret, akaraterő, jellemes - jellemtelen ember. Hajlam.

3.2. Az erkölcsi gondolkodás fejlődése. Ethosz, éthosz, morál, moralitás. Érték, törvény, norma, erkölcs. Elemi

Filozófia: Az elérhető boldogság. A szabad akarat és a rossz kérdései.

Az értékteremtő ember és a hatalom. Szabadság, választás, felelősség, szorongás.

Társadalmi, állampolgári ismeretek: Szükségletek, anyagi javak, életmód.

Történelem: Világvallások, keresztény értékvilág.

<p>erkölcsi normák. Erkölcsei fejlődés.</p> <p>3.3. A lelkiismeret szava: példakövetés, párbeszéd, értékvita. Tekintélytisztelet, önmagunk vállalása. Párbeszéd, ellentét, vita. Erkölcsei konfliktusok, értékkransor, empátia, igazság.</p> <p>3.4. Erkölcsei felfogások és etikák. Erkölcsei alapelvek. Kanti kategorikus imperatívusz. Etikai nézetrendszerek (szándék és cél)</p> <p>3.5. A felelősség kérdése. Szabadság, szándék, tett, következmény, felelősség.</p> <p>4. Az erények és a jó élet céljai</p> <p>4.1. Önmegvalósítás, önkorlátozás, önismeret, önszeretet. Irányítás, szolgálat.</p> <p>4.2. A jólét és a jó élet fogalmának megkülönböztetése. Létminimum, luxus. Alapvető szükségletek. Erkölcsei-erkölcstelen fogyasztás. Miből élünk? Hogyan élünk? Életmód, életforma, életminőség. Boldogság.</p> <p>4.3. Az erények és a jellem. Illem, vérmérséklet, jellem, erkölcs. Sarkalatos erények. Tolerancia.</p> <p>4.4. Az erkölcsei nevelés. Az ösbizalomtól az önbizalomig. Szeretetkapcsolat, kooperáció. Fejlődési szakaszok. Élethosszig tartó erkölcsei fejlődés. Az erkölcsei nevelés, mint beszélgetés erkölcsei kérdésekről.</p>	<p><i>Társadalmi, állampolgári ismeretek: Szükségletek, anyagi javak, életmód.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Erkölcsei érték, értékítélet, gyakorlat, erkölcs, morál, etika, öntudat, hit, szeretet, bűn, kegyelem; lelkiismeret, szabadság, kötelesség, törvény, megértés; felelősség, szándék, következmény, erény, boldogság, jellem, öniszólás.</p>

Tematikai egység	Kapcsolatok etikája: egyén és közösség	Órakeret 13 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Irodalmi példák törvénytisztelet és lelkiismeret összeütközésére. A haza szolgálatának és védelmének történelmi példái. A nemzetállamok kialakulásának sajátosságai Közép-Kelet-Európában. Nemzetiségi konfliktusok, vallásüldözés a magyar történelemben. A cigányság történetével, helyzetével kapcsolatos alapismeretek. Hátrányos élethelyzetek, a szegénység alapvető társadalmi összetevőinek ismerete.</p>	
<p>Ismeretek, fejlesztési feladatok</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

5. Szeretetkapcsolatok

5.1. A szeretet erkölcsi jelentősége. Szeretet-alapminták (anyai, apai, testvéri). Ajándékozó szeretet. Energikusság kétféle előjellel (konfliktus, agresszió, erőszakmentesség). Igazságos háború, igazságtalan béke, pacifizmus.

5.2. A személyes kapcsolatok erkölcsi dilemmái. Előítélet, előítélet-mentesség. Öszinteség, hazugság. „Talpig nehéz hűségben” Irgalom, megbocsájtás, barátság.

5.3. A szexualitás, a szerelem és a párkapcsolat etikája. Nemiség szerelem. Kilépünk énünk csigaházából. Vágy, vonzalom. Négyféle „szeretlek”.

5.4. Házasság, család, otthonteremtés. Embrió vagy kistestvér.

5.5. Az emberek közötti egyenlőség és testvériség eszméje. Kollektívizmus és individualizmus. Fasizmus, rasszizmus, szolidaritás.

6. Társadalmi szolidaritás / A közélet erkölce

6.1. A szabadság rendje. Megkötve és szabadon. Ki vagyunk osztva? Szabad korlátválasztás és a szabadság szülte rend. Szabadosság, választás és döntés, törvények.

6.2. Erkölcs és politika. Egyenlőség és egyenrangúság. Erkölcsös és jogos. Jogok és kötelességek. Erkölcsös-e a politika? Demokrácia.

6.3. Részvétel a közéletben. Tisztességes polgár és erkölcsös ember. Közélet és a politika.

6.4. Véleménynyilvánítás, szólásszabadság. Visszaélés a szólásszabadsággal. Előítéletek. Uszítás, rágalmozás, az ember lealacsonyítása, az erőszak népszerűsítése, megtévesztő reklámok.

6.5. Médiaetika. A tömegkommunikáció látszatvilága. Manipuláció: szavak és tettek, a nyilvános beszéd a tömegmédiákban. Értékközvetítés és álvalóság-mutogatás.

6.6. A munka mint az önkiteljesítés alapvető eszköze. Munka, szakértelem, elidegenülés. Munkaerkölcs. Alkotás. A munka mint kötelesség, másokért vállalkozás.

6.7. Társadalmi szolidaritás. Igazságosság, pártatlanság, hitelesség. Melyik köz a legfontosabb? A közjó. Járandóság vagy megvesztegetés? Korrupció, szolidaritás. Lehet-e a társadalom

Biológia: nemiség, szexualitás, magzatvédelem

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A jóléti társadalom. A magyar társadalom a rendszerváltás után. A cigány (roma) társadalom története, helyzete és integrációjának folyamata.

Mozgóképkultúra és médiaismeret: A média társadalmi szerepe. Médiareprezentáció, valószerűség, hitelesség. Médiaetika, médiaszabályozás.

<p>igazságos?</p> <p>7. Nemzet, nemzetiség, hazaszeretet</p> <p>7.1. Állampolgárság, nemzeti érzés, nemzeti szolidaritás. Elkötelezettség és hazaszeretet. Áldozat a hazáért.</p> <p>7.2. A társadalmi önazonosság. Azonosságunk a másik tükrében. Társadalmi szerepek. Személyes és társadalmi identitás. A társadalmi önazonosság (identitás) felépülése és torzulásai.</p> <p>7.3. Etnokulturális, nemzeti, vallási kisebbségek és a többségi társadalom közti együttélés. Cigányság, zsidóság, diszkrimináció.</p> <p>7.4. A nemzeti fejlődés traumái. Nemzeti öntudat, nemzeti összetartozás. Kárpát-medencei sajátosságok. A kirekesztő, elnyomó nemzetstratégiák erkölcsi megítélése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> Kulturális és etnikai kisebbségek hazánkban. Esélyegyenlőtlenség és hátrányos társadalmi helyzet.</p> <p>Szolidaritás és társadalmi felelősségvállalás.</p> <p>Földrajz: Magyarország és a Kárpát-medence földrajza; a magyarság által lakott, országhatáron túli területek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Család, felelősség a társainkért, hűség, szeretet, szerelem; erkölcsi érték, erény, boldogság, jellem; törvény, törvénytisztelet, emberiség, polgári engedetlenség; nemzet, identitás; nacionalizmus, sovinizmus, együttélés, idegengyűlölet, kisebbség; igazságosság, szolidaritás, önkéntesség.</p>

Tematikai egység	Korunk kihívásai	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A műszaki-tudományos haladás vívmányai, hatásai. Természet- és társadalomföldrajzi ismeretek. Pszichés funkciók a magasabb rendű állatoknál, biodiverzitás, ökológiai rendszerek. Kulturális hagyomány, jövőkép, az utódokról való gondoskodás szerepe és változásai a civilizáció történetében.</p>	
<p>Ismeretek, fejlesztési feladatok</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>8. A tudományos-technikai haladás etikai kérdései</p> <p>8.1. Az emberi cselekvés megváltozott természete. Egészségvédelem és etika. Biotechnika és bioetika. A haldokló joga és méltósága. Eutanázia. A tudósok felelőssége.</p> <p>8.2. Bioetika. Genetikailag módosított élőlények. Génebesztet. „Jó gyerekek gyártása génpiszkálással” Családtervezés. Terhesség-megszakítás. A génmanipuláció következményei. Egészségvédelem és etika.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudományos-technikai forradalom. Az emberiség az ezredfordulón: a globális világ és problémái.</p>

<p>8.3. Technika és etika. A technika bálványimádói. Az ember mint a technika eszköze?</p> <p>8.4. A tudósok felelőssége. Beilleszkedés a természetbe. Ökológiai felelősség.</p> <p>9. A felelősség új dimenziói a globalizáció korában</p> <p>9.1. A globális ökológiai válság mint erkölcsi kérdés. Az egyén felelőssége és cselekvési lehetőségei a globális hálózatok korában. Globalitás és lokalitás konfliktusa.</p> <p>9.2. Magánérdek és közjó. A közösség és a korrupció problémája. A közlegelők tragédiája. Népesedési problémák. A fenntartható fejlődés. Önrendelkezés: az emberi lépték helyreállítása. Bűvös, bűnös körök. A korrupció jelensége és veszélyei, hatalommal való visszaélés és korrupció a mindennapokban. Hogyan lehet a megvesztegetést, a korrupciót megszüntetni?</p> <p>9.3. Világszegénység – a szegények világa. A szegénység új arcai: környezetrombolás, adósságcsapda, szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, létbizonytalanság, népbetegségek, népességrobbanás, tömeges migráció.</p> <p>9.4. Ökoetika. Az ökológiai válság mint erkölcsi kérdés. Mi a természet? Mi a környezet? Beavatkozás az élettérbe. Számít-e erkölcsileg, amit más lényekkel teszünk?</p> <p>9.5. A természet- és állatvédelem erkölcsi kérdései. A természet feletti uralom mítosza. Emberközpontúság és mélyökológia. Érvek az állatok védelmében: a szenvedésokozás tilalma, szolidaritás lénytársainkkal, a biológiai sokféleség értéke, megóvásának és fenntartásának lehetősége.</p> <p>9.6. Felelősség utódainkért. Az emberiség közös öröksége. A jövő nemzedékek jogai. A ma élők felelőssége. A jövő iránti felelősség.</p>	<p>A globális világgazdaság fejlődésének új kihívásai és ezek hatása hazánk fejlődésére.</p> <p><i>Földrajz:</i> Globális kihívások, migráció, mobilitás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Környezet és fenntarthatóság.</p> <p><i>Filozófia:</i> Az ökológiai válság etikai vonatkozása. Bioetikai állásfoglalások napjainkban.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Uralom a természet felett, ökológiai elővigyázatosság; globális felelősség, környezettudatosság, fenntarthatóság, közjó, korrupció, korrupció-megelőzés; élet, halál, egészség; környezeti etika, állati jólét, fajsovinizmus, emberközpontúság, mélyökológia; az emberiség közös öröksége, a jövő nemzedékek jogai.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók ismerik az erkölcsi hagyomány legfontosabb elemeit, s e tudás birtokában képesek a mindennapi életben felmerülő erkölcsi problémák felismerésére és kezelésére.</p> <p>Értéktételeiket ésszerű érvekkel tudják alátámasztani, képesek a felelős mérlegelésen alapuló döntésre. Rendelkeznek az etikai és közéleti vitákban való részvételhez, saját álláspontjuk megvédéséhez, illetve továbbfejlesztéséhez szükséges készségekkel és képességekkel.</p> <p>Képesek elfogadni, megérteni és tisztelni a magukétól eltérő nézeteket. Ismerik azokat az értékelveket, magatartásszabályokat és beállítódásokat, amelyeknek a közmegegyezés kitüntetett erkölcsi jelentőséget tulajdonít.</p>
--	---

1.A tanuló teljesítmények értékelése

1.1. Az értékelés általános megközelítése

- A tanárnak, diáknak és a szülőnek egyaránt fontos a visszajelzés arról, hogy milyen szinten sajátította el a tanuló az etika tantárgy követelményeit.
- Az etikai tudás mindig ötvöződik a mindennapi élettapasztalattal, élményekkel, ezért objektív megítélése nem könnyű.
- A tényismeretre épülő számonkérő értékelés nem járható út! Ez azt jelenti, hogy az etikaórákon nem lehet hagyományos módon feleltetni és dolgozatot íratni.
- Az etikatudás értékelése többdimenziós megközelítést (embertudományok) igényel, bizonyos fokig eltér a hagyományos tantárgyak értékelésétől, ezért nagyfokú körültekintést igényel.
- Fontos tudni, hogy a tanulók világnézetét nem értékelhetjük, de nem függhet a tanuló értékelése a tanár világnézetétől sem.
- Alapelvek: hitelesség, objektivitás, következetesség, humanizmus, önálló tevékenységek, individuálpedagógiai (eltérő tanulói képességek figyelembevétele, egyéni fejlesztés) megközelítés.
- Minden esetben a kompetenciaalapú tantervi követelményekre és elvárásokra kell fókuszálni!

1.2. Az értékelés konkrét elvárásai és követelményei

Részletesen lásd: a NAT, a kerettanterv és a helyi tanterv erkölcsstan műveltségterület **Fejlesztési célok és követelmények** c. részben megfogalmazott elvárásait, továbbá **A fejlesztés várt eredményei a kétévfolyamos ciklus végén** c. részben felsorolt kompetenciákat !

1.3. Ajánlott tanulói tevékenységek

A felsorolt tevékenységek készségintű alkalmazásának minősége az értékelés részét képezi!

- **Önismereti és vitakészség** fejlesztése (különböző érvelési módok bemutatása).
- A tanuló saját **magatartásdilemmáira** keressen választ (önkritika, szélsőségek kezelése).
- **Türelem, empátia, tolerancia** gyakorlása (dialógus, kulturált érvelés).
- Konkrét **esettanulmányok** feldolgozása (élethelyzetek megfigyelése, elemzése, következtetések levonása).
- **Beszélgetés** (eltérő vélemények felszínre hozása és ütköztetése).
- **Digitális kompetencia.** Hagyományos és modern információs csatornákból (kutatás, gyűjtés, beszámoló, esszé készítése).
- **Önmegfigyelés, önbemutató.** (önismereti, önművelési, cselekvési program).
- **Speciális terek** beépítése (kiállítás, színház, múzeum, könyvtár, szociális intézmények látogatása, látottak megbeszélése).
- **Portfólió** (dokumentáció a tevékenységekről).
- **Irodalmi, történelmi, művészeti vallási** témájú források és példák, ezek feldolgozása etikai tartalmuk szerint.
- Egyéni és csoportos **projektek** készítése, a munkavégzés minősége.

1.4. Milyen képességeket kell fejleszteni?

A tanulói kompetenciák különböző szintjei az értékelés tárgyát képezhetik! Például:

- **Helyes erkölcsi érzék, erkölcsi értékrend** kiművelése (felelősségetika).
- Önálló tájékozódáshoz és **tudatos életvezetéshez** szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése.
- Helyes **világszemlélet, önismeret, humanizmus.**
- Differenciált **emberkép és identitástudat** kialakítása, problémaérzékenység.
- **Kommunikációs képesség** fejlesztése (szövegek felidézése, beszámoló, kiselőadás készítése, vita, beszélgetés).
- Etikai **gondolkodás** fejlesztése. Lényegi kérdések, összefüggések felismerése és értelmezése (összehasonlítás, bizonyítás, cáfolás, eltérő álláspontok ütköztetése).

- Önálló **tanulás, önművelés** (tanulási technikák, digitális kompetencia, többszörös információszerezés).
- **Alkotásra-kutatásra** nevelés (esszék, beszámolók, műsorok készítése).
- Önálló, önreflexióra képes **személyiségfejlesztés** (tolerancia, empátia).